

2 Borba za prava žena se nastavlja **Jednakost još uvijek na ispitu**

3 Novi Ugovor za angažovanje radnika **Novi minimalci**

4 Staus sezonca ostavlja posledice **Pomoć zaboravljenima**

Broj 1 | Februar 2023 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

14. jun, štrajk žena se približava

Jednakost iz sindikalne perspektive

Žene menjajmo društvo i to odmah

Zašto je «opet» potreban štrajk širom Švajcarske? Na ovo pitanje žene daju sljedeći odgovor: «Jednakost još uvijek nije dostignuta i zbog toga je potreban štrajk, pritisak žena u preduzećima, na ulici, kod kuće i svuda.

Emine Sariaslan

1991. su žene tražile jednakost plata, kraj seksualnom uznemiravanju, jednakost po pitanju socijalne sigurnosti. Štrajk žena je dosad najveći uspjeh kad je riječ o pokretanju stanovništva u švajcarskoj historiji – čak je i ispred Generalnog štrajka 1918. Učestvovalo je više stotina hiljada žena. Štrajkovale su i žene koje doduše rade, ali za taj rad nisu nužno i plaćene. Njihov rad ne smatra se poslom ako ne važi za produktivnu djelatnost i ako nije plaćen.

Štrajk žena 2023.

Žene Unije, SGB-a, iz ženskih organizacija i kolektiva, kao i migrantskih udruženja, pripremaju se za štrajk žena 14. juna: «Govorimo o štrajku koji podrazumijeva obustavu rada», kažu učesnice SGB-ovog kongresa

žena. Žene i dalje dobijaju 20% manje plate. Starosna granica se pomjera iako je većina žena glasala protiv toga. Pravo na prekid trudnoće je kao posljedica dvije nove inicijative dovedeno u pitanje. Žene neće prihvatiti ni nejednakost plata, niti dalja pogoršanja njihove životne situacije. Članice sindikata nastaviće da se zalažu za skraćivanje radnog vremena u znatnoj mjeri bez smanjenja plate, kako bi muškarci i žene ravnomjerno podijelili plaćeni i neplaćeni rad, i kako bi plate žena dostigle isti nivo kao plate muškaraca. Uz to se traži i uvođenje roditeljskog odsustva vrijednog tog naziva. Bolje plate i bolji uslovi rada, veće penzije, bolje kotiranje zanimanja sa pretežno ženskim udjelom. Stvarnom zaštitom od diskriminacije i od svakog oblika seksualnog nasilja,

kao i brigom o djeci u okviru javnog sektora mora se konačno pokrenuti promjena ka istinskoj jednakosti.

Migrantkinje aktivne protiv višestruke diskriminacije

14. juna će migrantkinje izaći na ulice protiv višestruke diskriminacije. Osoba koja je ženskog pola i crne boje kože, ili ženskog pola i migrantkinja, suočava se sa dvostrukom diskriminacijom. One će iznijeti na ulicu i zahtijevaju za svoja preduzeća: priznavanje njihovih diploma, građansko pravo, sigurnost boravišne dozvole, i još mnogo toga.

Jednakost iz sindikalne perspektive

Za nas jednakost predstavlja više od većeg broja žena u parlamentu i na rukovodećim pozicijama. Za vrijeme glasanja za AHV-21 vidjeli smo da žene građanskih struja nisu pokazale solidarnost prema ženama koje obavljaju teže poslove, imaju male plate i izuzetno loše ugovore o radu. Mi hoćemo jednakost. Naši životi moraju biti važniji od profita! Tražimo skraćeno radno vrijeme i plate od kojih možemo bolje živjeti. Danas su naše plate pod pritiskom zbog inflacije. Naši uslovi rada neprestano se pogoršavaju. Ovo je realnost svih radnica. Ali za većinu nas ona je dodatna već teškoj situaciji, jer su naše plate, penzije i obim posla manji i još uvijek preuzimamo većinu neplaćenog rada po kući.

Editorijal

Štrajk žena 2023. je počeo

2023. biće godina borbe – 14. juna se, naime, održava štrajk žena. Po pitanju ravnopravnosti ponovo ima više nazadovanja nego napredovanja, i što se tiče plata, i što se tiče penzija, a i podjele brige o članovima porodice. Moraćemo, dakle, da se borimo dokle god ne dostignemo jednakost. Pritisak na ulicama i u preduzećima biće od ogromnog značaja. Zbog toga najava Štrajka žena 2023. glasi: Poštovanje, veće plate, više vremena.

Kada se obračuna čitav radni vijek, prihodi žena su još uvijek za 43,2% manji od prihoda muškaraca. Ovaj jaz ponovo raste od 2016, a plate u branšama s malim primanjima, u kojima prvenstveno rade žene, drastično su se smanjile. Što se tiče podjele plaćenog i neplaćenog rada, za vrijeme pandemije jasno smo mogli vidjeti da su pretežno žene preuzele brigu o djeci i školi. Preračunato u franke, vrijednost neplaćenog rada koji prvenstveno obavljaju žene iznosi 315 milijardi.

Pravednije i socijalnije društvo je iskonska težnja sindikata i tiče se svih nas. Podržavamo feminističke pokrete. Kao sindikat želimo da se prvenstveno koncentrišemo na preduzeća u kojima radi mnogo žena. U branšama koje su za vrijeme korone ocijenjene kao «relevantne za sistem», ali u kojima se po pitanju plata i uslova rada nije napravio nikakav pomak. Stajaćemo uz sve žene koje su spremne da u svojim preduzećima obustave rad. Učestvuj, jer jaki smo samo ako smo zajedno!

Vania Alleva, predsjednica Unije

Zbog toga ćemo 14. juna 2023. izaći na ulice! Pridružite se i vi!

Kratke vijesti

Nečastan napad na kantonalne minimalce

Parlament je usvojio prijedlog iz redova poslodavaca i planira da smanji kantonalne minimalce. To bi moglo rezultovati smanjenjem plata u kantonima Ženeva i Nojenburg, a mnogi ljudi zapali bi u siromaštvo. Time bi najviše bile pogođene žene. Unia će se boriti protiv ovog nečasnog prijedloga da se plate spuste ispod minimuma potrebnog za egzistenciju. Lopka je sada kod Saveznog vijeća koje je dosad odbijalo ovaj prijedlog poslanika Etlina (Ettlin). Unia uzbuđeno iščekuje nacrt koji će dati Savezno vijeće i zajedno sa svojim članovima će nastaviti da se zalaže za plate koje omogućavaju dostojanstven život.

Novo: sloboda kretanja između tri sistema za prevremeni odlazak u penziju za branše vezane za građevinu

Dobre vijesti za zaposlene u branšama vezanim za građevinu u zapadnoj Švajcarskoj, molere i gipsare u njemačkom dijelu Švajcarske, i u branši koja se bavi omotačima zgrade: sada razni sistemi za prevremeno penzionisanje prilikom obračunavanja penzije u obzir uzimaju sve godine rada. Ova novina će dobro doći svima koji su izgubili pravo na zahtjev za penziju zbog promjene poslodavca ili selidbe u drugi kanton. U buduću će biti moguć prelazak u neki od tri različita sistema za prevremeno penzionisanje u branšama vezanim za građevinu. To znači da će se u slučaju promjene poslodavca obračunavati godine na različitim radnim mjestima prije penzionisanja.

Uberovi liberalni pomagači

Uprkos ilegalnom poslovnom modelu Uber se uspješno nastanio u Švajcarskoj. Sada dokumenta pokazuju da je američki koncern diskretno tražio uticajne pomagače. A našao ih je prvenstveno u redovima FDP-a. Dokumenta potiču od nekadašnjeg glavnog lobiste Ubera za Evropu, Marka Mekgana (Mark MacGann), koji je nakon napuštanja firme postao uzbunjivač. U intervjuu sa «Sonntagszeitung» on taj proces kritikuje i naziva nedemokratskim: «Rekli smo: Ovi zakoni ne odgovaraju našem poslovnom modelu, te ćemo ih jednostavno ignorisati. Naš moto je bio da je profitabilnije kasnije se izvinjavati, nego unaprijed pitati da li to smijemo. Kada se dobro promisli o tome, svako bogato preduzeće moglo bi da kaže: Nismo saglasni s vašom demokratijom, pa ćemo raditi šta mi hoćemo.» Uber i danas odbija da svojim vozačima uplaćuje doprinose i dozvoljava da se taj teret svali na leđa vozača.

Aktuelno za osobe bez papira

U decembru prošle godine Vijeće se izjasnilo za proširenje regulative o teškoćama za pristup stručnoj obuci za osobe bez dokumenata. Malo vijeće na taj način potvrđuje odluku Nacionalnog savjeta. Činjenica da vijeće država želi prilagoditi trenutnu nepraktičnu regulativu je prekretnica za švajcarsku platformu Sans-Papiers Suisse. Nadalje, što se tiče zdravlja, dobrobiti i životnih uslova legaliziranih osoba bez dokumenta Sans-Papiers u Ženevi će 15. februara biti održan simpozijum o rezultatima dugoročne interdisciplinarnе studije projekta.

Parchemins (2017-2023) je smatrao da će njegovi konačni rezultati biti predstavljeni nakon operacije Papyrus.

GAV za angažovanje osoblja

Nova oblast važenja i bolji minimalci

Em 2023 aumentam os salários mínimos dos trabalhadores sujeitos ao Contrato Coletivo de Trabalho (CCT) de Agências de Trabalho Temporário (CCT trabalho temporário). Além disso, os salários mínimos aplicam-se agora em todos os ramos em que existe pessoal sujeito a este CCT. Este alargamento tem declaração de força obrigatória.

Darinka Filipovic

U novoj godini rastu minimalci u kolektivnom ugovoru (GAV) za angažovanje osoblja. Uz to oni važe za sve branše koje se bave posredovanjem u angažovanju osoblja. Ovo proširenje ugovora je opšteobavezujuće.

GAV za angažovanje osoblja prepoznaje sistem sa nekoliko nivoa kada je o minimalcima riječ. Osoba koja se privremeno angažuje u nekoj od branši u kojima važi opšteobavezujući kolektivni ugovor (ave GAV) ima pravo na minimalac utvrđen u toj branši. Minimalci predviđeni kolektivnim ugovorima koji nisu opšteobavezujući takođe važe dokle god je GAV o kome je riječ naveden u listi u Prilogu 1 kolektivnog ugovora za angažovanje osoblja.

Integrirano jedanaest novih kolektivnih ugovora

Upravo ova lista proširena je od 1. januara 2023. za jedanaest važnih ugovora. Noviteti na listi su između ostalog GAV za mašinsku, elektro i metalnu industriju (GAV MEM), GAV za sajdžije i mikrotehničare njemačkog dijela Švajcarske, kao i četiri GAV-a u oblasti zdravstva i socijalnog rada. Savezno vijeće je ovo proširenje liste proglasilo opšteobavezujućim.

Više nema izuzetaka

Time će u ovim branšama za radnike na privremenim poslovima važiti iste odredbe koje se tiču radnog vremena i minimalca kao i za stalno zaposlene.

Radnici na privremenim poslovima u dodatnih jedanaest branši imaju ista prava

Novi minimalci

Od 1. januara 2023. (odnosno od 1. decembra 2022. za kanton Tesin) važe sljedeći minimalci:

Osnovne plate/po satu*	Standardna plata**	Visoka plata**	Tesin
Radnici sa završenim obrazovanjem	24.25 franaca	25.90 franaca	22.55 franaca
Radnici priučeni za konkretan posao	21.34 franaca	22.79 franaca	19.85 franaca
Radnici bez obrazovanja	19.92 franaca	21.02 franaca	18.00 franaca

* Uz 13. platu, odmor i praznike u skladu sa kolektivnim ugovorom za angažovanje osoblja.

** Za oblasti s visokim platama važe aglomeracija Bern, Lemanska regija, kao i kantoni BS, GE, BL i ZH. U Ženevi važi kantonalni minimalac ukoliko je on viši.

Istraživački projekat

«Šta je dobra njega? Sa spekta zaposlenog u njegovateljstvu»

Zdravstveni sistem je u krizi – i to ne samo od kad se pojavila kovid-pandemija. Već 2018/19 Unia istraživanje je pokazalo da 89% njegovatelja u domovima mora da radi pod stalnim stresom i vremenskim pritiskom, 72% je bilo nezadovoljno planom rada 80% smatra da su njihove plate neadekvatne, dobrih 87% je izjavilo da nema dovoljno vremena za svoje stanovnike/pacijente u domu

Hilmi Gashi

Od kovid- pandemije više od 300 njegovatelja mjesečno napušta svoje zanimanje. Razlozi za to su, s jedne strane, uslovi rada: planiranje smjena onemogućava zdrav porodični život, Pritisak znači da mnogi negovatelji su prinudjeni da ne rade puno radno vrijeme kako bi izbjegli da se razbole a samim tim kao rezultat dobijaju manju platu. S druge strane mnogi njegovatelji prijavlju sukob savjesti: sie ne mogu da pruže svoje usluge onako kako su naučili kao bi željeli. Imaju premalo vremena a prema poslodavcu moraju pokazati da su efikasni. Efikasnost to je i bila namjera parlamenta i Savezne vlade, kad su 2011/12 uveli novi način finansiranja njegovateljstva. Njegovanje ljudskih bića je postalo kao rad na traci i savjesni njegovatelji to ne žele već napuštaju zanimanje.

Pri tome smo svjesni stanovnici staračkih domova zaslužuju dobru njegu, to je naša ljudska dužnost. Ali šta predstavlja dobru njegu često određuju političari i poslodavci. To treba da promijenimo – jer njegovatelji najbolje znaju šta je potrebno da bi se obezjedila dobra njega. Uz podršku i pomoć sindikata Unia Univerzitet primjenjenih nauka Južna Švajcarska (SUPSI) sprovodi istraživački projekat

kako bi njegovateljima omogućili priliku da govore tj. da se izjasne. Grupni intervjui se sprovode u svim dijelovima Švajcarske, u kojima pogođeni mogu da se izraze i doprenesu svojoj ideji «dobra njega». Konačno da se i njihov glas čuje.

Na osnovu rezultata istraživačkog projekta, Unia će sa svojim članovima i drugim organizacijama raditi na izradi manifesta koji sadrži naše zahtjeve koji omogućuju dobru njegu. Dobra njega zahtijeva dobre uslove rada.

Za grupne intervjue potrebni su nam zaposleni koji žele da učestvuju i daju svoj doprinos. Bilo kao kvalifikovana medicinska sestra ili pomoćna sestra ili zaposlena u hotelijerstvu. Da li radis u starčkom domu? Onda nam se pridružite i popunite našu malu online anketu za prijavu. Sve informacije možete naći na ovom linku:

It:

Fr:

De:

Ovaj program traži solidarno uvođenje poreza za prebogatije ljude

Oporezovanje bogatih

Konkretno rješenje za galopirajuću nejednakost

Na osnovu Oksfamovog godišnjeg izvještaja objavljenog povodom otvaranja Foruma u Davosu, 1% najbogatijih u svijetu je u posljednje dvije godine steklo gotovo dvije trećine ukupnog novog bogatstva. Oporezivanje najbogatijih više nije mogućnost nego apsolutna neophodnost.

Marie Saulnier Bloch

Recesija i sve veća nejednakost

2022. je Svjetska banka objavila da cilj da se izbori s ekstremnim siromaštvom do 2030. ne može biti ostvaren i da je "napredovanje ka smanjenju ekstremnog siromaštva privremeno stalo". Po riječima Međunarodnog monetarnog fonda, 2023. godine će trećina svjetske privrede biti zahvaćena recesijom. Oksfam smatra da plate barem 1,7 milijardi ljudi na svijetu neće moći da održe korak s inflacijom, što dovodi do nemogućnosti da plate svoje račune. Državama prijete bankrot jer gube kontrolu nad vraćanjem dugova.

"Svaki milijarder predstavlja neuspjeh javne politike"

Istovremeno se, prema podacima iz analize koju je sprovela Crédit Suisse, enormno bogaćenje ubrzalo. Najbogatijih 1% steklo je gotovo dvije trećine ukupnog bogatstva, šest puta više od najsiromaš-

njih 90%. Od 2020. godine, na svaki dolar koji je zaradila jedna od 90% najsiromašnijih osoba dolazi 1,7 miliona dolara zarade jednog od milijardera.

Jasne mjere za pravičniji svijet

Vrijeme je da se pojača kapacitet poreskih uprava, posebno kako bi se ušlo u trag bogatstvima sakrivenim u poreskim rajevima. Oksfamov izvještaj konkretno traži političku volju za uvođenjem solidarnog poreza na imovinu, dobit preduzeća i podjelu dividendi, kako bi se smanjio profit od krize za bogate. Porez na dohodak (posao i kapital) najbogatijih 1% mora se trajno povećavati, na primjer po minimalnoj stopi od 60%. Dvije godine nakon neuspjeha Inicijative 99% debata još uvijek nije gotova...

Wallis: Unia kritikuje Ured za migracije

Kršenje dnevnog reda

Kršenje sporazuma o slobodnom kretanju lica (FZA), zakona o strancima i integraciji (AIG) i nepoštovanje zakona su svakodnevica u Službi za strance i integraciju Valis. Ovo ima ozbiljne posledice po strance/migrante zaposlene i kompanije u kantonu. Unia sagledava probleme u skladu sa državnim zakonom i poziva na novu praksu

Marília Mendes

Služba za migraciju je dospjela na naslovne strane kada je u septembru 2022 zatvorila šalter kako bi riješila «rastući brijeg predmeta». Unia je pozdravila odluku, ali i pozvala na promjenu prakse. Dana 30. januara 2023 Unia Valis je podvukla bilans. Ovo se ispostavilo poražavajuće. Ispostavilo se da su problemi i dalje ozbiljni.

Bespotrebno maltretiranje ljudi

Unia je anonimno pregledala dosije i pokazalo se da Služba za migraciju krši odredbe vezane za slobodan protok lica i krši zakon za strance, i zanemaruje sudsku praksu. Pogodeni doživljavaju sistematsko uskraćivanje svojih zakonskih prava kroz nedovoljne prepreke/pružanje otpora kada je u pitanju spajanje porodice ili kao građani EU od kojih se traži da predoče dokumente koji prema konvenciji slobodog kretanja lica (FZA) uopšte nisu potrebni. Za pogođene to nije samo stres i nesigurnost pored svakodnevnih problema već im se nameću i veliki finansijski troškovi.

Unia se zalaže za demokratska prava stranaca

Pravno dostojanstvo je katastrofalno

Stručnjak za migraciono pravo Marc Spescha zapazio je kod ove službe «ozbiljne deficite», koje imaju za posledicu nepodnošljive pravne nedostatke za pogođene i ustanovio «rasipanje novca poreskih obveznika».

Za sindikat Unia je neprihvatljivo da vlast tako masovno krši međunarodne sporazume i nacionalne zakone. Služba za strance i migraciju mora što hitnije otkloniti primjedbe kako bi konačno ispunila svoje zadatke i i pravedno ispuniti zadatke prema pogođenim licima/migrantima u kantonu.

Interview

Foto©Manu Friederich

Akcija četiri četvrtine pokreće Inicijativu za demokratiju

22. januara 2023. je Akcija četiri četvrtine predstavila prijedlog teksta za narodnu inicijativu za moderno građansko pravo. U njemu ovaj široki savez civilnih organizacija zahtijeva pravo na državljanstvo za sve koji žive u Švajcarskoj duže od pet godina i ispunjavaju objektivne kriterijume. Inicijativa za demokratiju treba da dovede do promjene paradigme u švajcarskom građanskom pravu. Mari Solnije Bloh (Marie Saulnier Block) je potpredsjednica udruženja i ovom prilikom nam ga predstavlja.

Mari, šta je Akcija četiri četvrtine?

Iza udruženja Akcija četiri četvrtine stoje ljudi iz civilnog sektora koji se poslovno i privatno bave temama vezanim za migracije, demokratiju, politiku, pravedna društva i ravnopravno učestvovanje u životu u Švajcarskoj. Udruženje je otvoreno za mnoge političke struje, kao i za stručnjake.

Zašto Akcija četiri četvrtine pokreće inicijativu?

Četvrtina stanovništva Švajcarske nema politička prava jer nema švajcarski pasoš. Procesi za dobijanje državljanstva prečesto su prepuni samovolje i šikaniranja. Uz to se ograničenjima u Zakonu o strancima konstantno pogoršava pravo boravka. Danas politička prava na državnom nivou omogućava samo švajcarski pasoš, koji uz to štiti od deportacije i garantuje slobodan boravak. Ova inicijativa je i istorijski trenutak: jedina napredna narodna inicijativa koja je tražila veća prava pokrenuta je prije više od 50 godina. U parlamentu su propali svi pokušaji da se nešto unaprijedi. Dosta smo čekali. Želimo da zauzmemo polje i ne dozvolimo da desničarske partije sve više urušavaju prava, i time spriječavaju da četvrtina stanovništva učestvuje u demokratiji koja je osnova švajcarskog uspjeha. Glasno zahtijevamo javnu, otvorenu i transparentnu debatu o političkim pravima.

Možeš li nam ukratko objasniti koji je sadržaj inicijative?

Revidirani Zakon o građanskom pravu predviđa da osoba može da dobije državljanstvo ukoliko posjeduje boravišnu dozvolu C, najmanje deset godina živi u Švajcarskoj i integrisana je u društvo. Djeca i mladi imaju pravo na državljanstvo već nakon šest godina. Kantoni i opštine imaju slobodu prilikom procjene kriterijuma za integraciju i to često vodi do samovoljnih odbijenića. Mi predlažemo sljedeće: nakon pet godina legalnog boravka u Švajcarskoj treba da bude moguće podnošenje zahtjeva za dobijanje državljanstva, i to nezavisno od boravišnog statusa. Uz to su potrebni objektivni i razumljivi kriterijumi, kao na primjer da osoba nije imala duže zatvorske kazne, da nije ugrožavala ničiju bezbjednost u državi i van nje, kao i da dobro vlada jezikom. Time se spriječava da kantoni i opštine proizvoljno odbijaju zahtjeve osoba koje u Švajcarskoj rade, učestvuju u društvenom životu, ili su čak ovdje i rođeni, time što proizvoljno uvode dodatne kriterijume samo kako bi ljudima onemogućili da učestvuju u demokratiji, kao da je švajcarsko državljanstvo nekakav privatni klub za privilegovane.

Kako Unijini članovi mogu da se angažuju?

Podržite inicijativu tako što ćete zajedno sa svojim kolegama sakupljati potpise u interesnoj grupi za migracije, ali i u udruženjima u kojima ste aktivni. Naravno, postanite i član našeg udruženja! Ukoliko ste u prilici, osnujte lokalni komitet ili se priključite nekom od postojećih u vašoj opštini ili oblasti, i donirajte našoj inicijativi. Naposljetku, ispričajte svojim prijateljima i poznanicima o ovoj inicijativi. Zajedno smo jaki!

Hilmi Gashi

Više informacija: www.aktionviertel.ch

Pitanja & odgovori

Invaliditet: šta učiniti kada invalidska penzija nije dovoljna?

Nakon teške nesreće moj brat dobija punu invalidsku penziju. Međutim, ona nije dovoljno velika da bi se pokrili svi životni troškovi. Zbog toga je on podnio zahtjev za novčani dodatak (EL). Osiguranje je odbilo njegov zahtjev s obrazloženjem da moj brat ima previše imovine. To je potpuno apsurdno jer on živi veoma jednostavno. Osiguranje kao argument koristi to što moj brat ima ranije uplaćivana novčana sredstva za penziju, iako se ona nalaze na blokiranom računu. Da li je takva odluka u redu?

Marina Wyss: Da, dokle god Vaš brat nije u braku i ima sredstva od preko 100 000 franaka. Za bračne partnere limit iznosi 200 000 franaka. Ova regulativa je na snazi od 1. januara 2021. Međutim, Savezni sud je još ranije ta uplaćivana novčana sredstva za penziju proglasio za sredstva koja je moguće trošiti, čak i ako se ona ne koriste zaista. Sud smatra da je dovoljno to što je korišćenje ovih sredstava pravno dozvoljeno i time suštinski moguće. Pošto Vaš brat prima punu invalidsku penziju, on po zakonu može da traži isplatu svojih novčanih sredstava za penziju, i to od trenutka u kom mu je odobrena puna invalidska penzija. Pravo na novčani dodatak ima tek u slučaju da sredstva iznose manje od 100 000 franaka.

(Work, 16.12.22)

Radno vreme: mora li šef da isplati rad prije i poslije radnog vremena?

Radim u maloj lokalnoj prodavnici kao pomoćnik prodavca. Radno vrijeme prodavnice je od 8 do 12 i od 14 do 18h. Kako bih ujutru mogla da otvorim kasu na vrijeme moram biti tamo bar 10 minuta ranije. Uveče, kad zatvaramo u 18h, za obračun mi je potrebno još barem 15 minuta. Međutim, moj šef ne želi da mi plati to vrijeme. Imam li pravo da to svejedno tražim?

David Aeby: Da. Vrijeme u toku kog Vi kao zaposleni morate da budete na raspolaganju svom poslodavcu definiše se u skladu sa Zakonom o radu (Odredba 1, Član 13) kao radno vrijeme. U Vašem slučaju nema sumnje da morate da obavite pripreme i naknadni rad u vezi s kasom kako biste izvršili svoje radne zadatke. Vašem šefu nikako ne bi bilo u interesu da s radom počinjete tek u 8 jer biste na taj otjerali mušterije. Zbog toga Vam preporučujem da razgovarate sa šefom i skrenete mu pažnju na to da u skladu sa zakonom mora da Vam isplati ukupno radno vrijeme. Ukoliko se i dalje bude protivio, obratite se Uniji u svojoj regiji.

(Work, 20.1.23)

Otkazni rok: produžava li se u slučaju bolesti?

Prije mjesec dana dao sam otkaz 30. novembra jer sam od 1. januara počinjao da radim na novom radnom mjestu. Prema ugovoru imam otkazni rok od mjesec dana. Mjesto u kom je radim je Bern. Radio sam za to preduzeće preko tri godine. U ugovoru ne stoji ništa o produžetku isplate plata u slučaju bolesti, a ne potpadamo ni pod jedan kolektivni ugovor. Od 11. novembra sam bolestan, a doktori kažu da ću izostati gotovo četiri sedmice. Osiguranje u slučaju bolesti nažalost nemamo. Čuo sam da se zbog bolesti može produžiti otkazni rok. Da li je to tačno i do kada ću primati platu?

Regula Dick: Nažalost bolest za vrijeme otkaznog roka dovodi do produženja samo u slučaju da je poslodavac Vama dao otkaz. Kako ste Vi sami dali otkaz, radni odnos se završava 30. novembra. Dokle god ste bolesni imate pravo na nastavak isplate plata u skladu sa Članom 324° Obligacionog prava. Pošto je mjesto u kom radite Bern, može se primijeniti Bernska skala. Ona u četvrtoj godini rada omogućava isplatu plata još dva mjeseca. Međutim, ovo se zbog Vašeg otkaza završava prevremeno zajedno s krajem radnog odnosa 30. novembra.

(Work, 18.11.22)

Izložba u Bilu: «Mi, sezonski radnici...»

Ispričajte nam svoju priču!

Švajcarska je godinama izrabljivala migrante nehumanim statusom sezonskog radnika. Novi muzej u Bilu želi da ohrabri sve one koji su zbog toga propatili da govore o svojoj sudbini.

Ralph Hug, *workzeitung*, 16. decembar 2022. (prilagođeno)

Skoro 70 godina bili su zanemarivani: sezonski radnici iz Italije, Španije, Portugalije i bivše Jugoslavije. Stotine hiljada njih radilo je u industriji, građevini i poljoprivredi. Svoju djecu morali su da ostave za sobom ili da ih sakrivaju. Danas, dvadeset godina nakon ukidanja statusa sezonskog radnika još uvijek čekaju na zvanično izvinjenje. Detaljno i javno bavljenje ovom temom još uvijek izostaje. Novi muzej u Bilu to želi da promijeni. Kustos Florijan Ajtel (Florian Eitel) kaže: «Sezonski radnici stavljeni su u centar naše postavke.»

Životna trauma

Ozloglašeni status sezonskog radnika važio je 68 godina, i to od 1934. do 2002. godine. Nastala je Švajcarska sačinjena od baraka, sa svojim prekrasnim uslovima stanovanja, izrabljivanjem mladih

radnika, nadzorom strane policije i diskriminacijom od strane često neprijateljski, ili čak rasistički nastrojenog stanovništva Švajcarske. U međuvremenu je jasno koje je razmjere imala ova nečovječnost: oko 50 000 djece sezonskih radnika odraslo je skrivajući se jer je njihovo prisustvo po statutu bilo ilegalno. Strah da će biti otkriveni, a zatim i protjerani, za mnoge se pretvorio u životnu traumu.

«Međutim, ono što nam nedostaje jesu konkretne životne priče», kaže kustos Ajtel. «Zbog toga želimo da ohrabrimo one koji su propatili zbog tog statusa da ispričaju svoju priču.» Tako se na izložbi nalazi i telefonska kabina iz 1973. u kojoj zainteresovani mogu da pričaju o onome što su lično proživjeli. Kod nekih se nagomilalo mnogo toga, kaže kustos. Pokazalo se i da je za mnoge bilo mučno da se suoče s ovom opterećujućom prošlošću.

Skriveni

Do marta 2023. u Muzeju istorije u La Chaux-de-Fonds može se videti prva izložba o skrivenoj djeci. Informacije na: mhcdf.ch

Izložba u Bilu traje do juna 2023. Prateći program sastoji se od tura, radio drama, književnih večeri, razgovora i filova. 11. marta od 13:30 održaće se diskusija sa svjedocima vremena u organizaciji Unije. Više o tome na: nmbiel.ch.

Štrajk sezonskih radnika u Bilu (1974)

Pomoć za premošćavanje za ljude pogođene siromaštvom

Grad Bern želi popuniti praznine u društvenom sistemu

Grad Bern pokreće pilot projekat za pomoć u premošćavanju. Projekat se sastoji od pružanja pomoći za premošćavanje za ljude pogođene siromaštvom i koji ne dobijaju socijalnu pomoć.

Hilmi Gashi

Podrška za ljude niskog staleža ima za cilj da osigura pristojnu egzistenciju za osobe koje se ne obraćaju za pomoć državnim organima u strahu od negativnih posledica. Ova grupa ljudi propada kroz mrežu socijalne sigurnosti prihvatajući hitnu situaciju koja prijeto ugrožavanju egzistencije kako ne bi završili u još težoj situaciji. Pomoć za premošćavanje služi za osiguranje životnih potreba za stanovanje, hranu, odjeću i zdravlje. Takođe uključuje kratke konsultacije prema potrebama. Cilj pomoći za premošćavanje je zaštita od trenutnih poteškoća i stabilizacija ili poboljšavanje materijalne situacije ljudi koji žive u nesigurnim okolnostima. Konkretno to su stranci pogođeni siromaštvom sa važećim boravišnim statusom, B, C, F ili L, dozvola, seksualni radnici i osobe bez dokumenata.

Iskustva iz pandemije korone

Pomoć za premošćavanje treba biti lako dostupna i može se koristiti bez straha od kontaktiranja nadležnih vlasti. Grad se stoga neće pojaviti kao glavni akter, već će raditi zajedno sa humanitarnim organizacijama izvan administracije. Grad je već uspješno saradivao sa odjelom za socijalni rad Rimokatoličke župe Bern i okolina (FASA) u sklopu nužne pomoći Corona. Pomoć za premošćavanje je namijenjena niskom staležu i nema straha da će vlasti biti s tim upoznate. Odjeljenje ima dobro poznate kontakt tačke i širok pristup ciljnim grupama.

Naučna pratnja

Pilot projekat podržava okrugli sto grada Berna o siromaštvu a naučno ga recenzira Univerzitet primijenjenih nauka u Cirihu (ZHAW). Cilj je razjasniti mogu li se dosegnuti ciljne grupe, koja daljnja rješenja se mogu pronaći i zašto ljudi izbjegavaju aplicirati za socijalnu pomoć.